

Säätiöt ja rahastot ry:n jäsensäätiöiden tuen kohdentuminen 2018

Gaia Consulting Oy 2020
Tuomas Raivio, Lauri Larvus,
Jatta Aho, Satu Kilpinen,
Susanna Sepponen

1. Johdanto

- Säätiöt ja rahastot ry. on suomalaisten apurahasäätiöiden yhteistyöelin, jolla oli 31.12.2019 jäsenenä 197 merkittävää säätiötä. PRH:n mukaan koko Suomessa rekisteröityjä säätiöitä on 2700 kpl, joista apurahasäätiöitä on noin 800.
- Säätiöt ja rahastot ry:n jäsensäätiöt tukivat suomalaista tiedettä, taidetta, kulttuuria ja sosiaalisia tavoitteita noin 500 miljoonalla eurolla vuonna 2018.
- Säätiökentän yhteiskunnallisen vaikuttavuuden todentamisen ja yhteistyön kehittämisen pohjaksi yhdistys haluaa selvittää jäsensäätiöidensä rahoitustoiminnan faktoja.
- Tässä työssä on selvitetty rahoituksen jakautumista suomalaisessa taide- ja tiedekentässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa yhdessä sovitussa jaottelukehyksessä sekä analysoitu rahoituksen jakautumista ja säätiörahoituksen merkitystä kehyksen eri osissa.
- Työssä on huomioitu kaikkien haettavissa oleva suora apurahatuki, säädekirjan tai vastaavan mukainen tuki tietyille organisaatioille (esim. säätiöt, joiden tehtävä on tukea tiettyä yliopistoa) sekä säätiöiden oma toiminta (museot, päiväkodit, residenssit ja vastaavat).
- Hankkeen tavoitteena on tuottaa käsitys yhdistyksen jäsensäätiöiden myöntämän tuen kohdentumisesta suomalaiseen tiede-, taide- ja kulttuurikenttään sekä yhteiskuntaan nykytilan hahmottamisen ja kommunikoinnin avuksi sekä myöhempien vaikuttavuustarkastelujen pohjaksi.

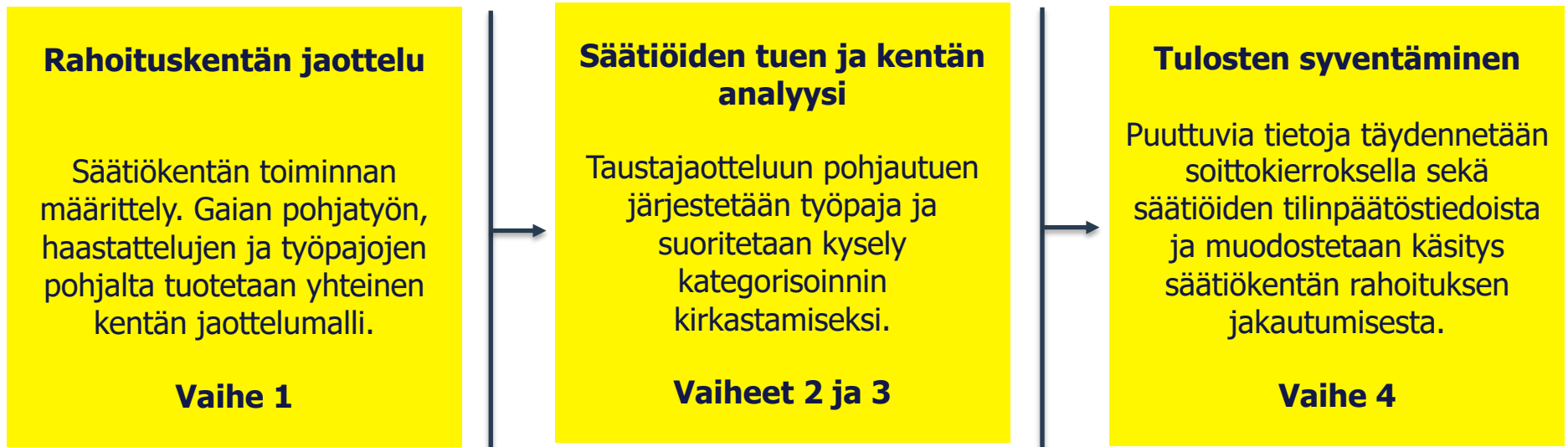

Työn suorittaminen

Säätiökentän jaottelu rahoituksen kohdentumisen arvioimiseksi

- Työssä selvitetään yhdistyksen jäsensäätiöiden rahoituksen jakautumista suomalaiseen taide-, tiede- ja kulttuurikenttään sekä yhteiskunnan tueksi yhdessä sovitussa jaottelukehyksessä ja analysoidaan rahoituksen merkitystä kehyksen eri osissa.

Vaihe 5: Raportointi tuottaa käsityksen jäsensäätiöiden myöntämän tuen kohdentumisesta suomalaiseen tiede-, taide- ja kulttuurikenttään myöhempien vaikuttavuustarkastelujen pohjaksi.

Rahoituskentän jaottelu

- Rahoituskentän jaottelu perustui asiakirja-analyysiin, internet-analyysiin ja eräiden keskeisten säätiöiden edustajien haastatteluihin sekä säätiöiden edustajille järjestettyyn työpajaan 22.10.2019.
- Lähtökohtaisesti säätiöt kykenevät jaottelemaan toimintansa ja tukensa sisällöt tieteen ja taiteen aloilla melko hyvin, sillä tieteen- ja taiteenalajaottelut ovat jopa maailmanlaajuisesti suhteellisen vakiintuneet.
- Tieteenalajaottelussa lähtökohdaksi otettiin OECD:n ns. Frascati-manuaali.
 - Frascati-manuaaliin perustuvat lähes kaikki Suomessa käytössä olevat tieteenalajaottelut.
- Taiteenalajaottelu perustuu Taiteen ja kulttuurin edistämiskeskus TAIKE:n jaotteluihin.
- Keskeinen haaste työssä oli muun kuin tieteen ja taiteen rahoituskohteiden jaottelu.
 - Alueen nimeksi annettiin ”Muu yhteiskunnan kehittäminen”.
 - Alueen jaottelutyössä keskeisessä roolissa olivat yhdistyksen jäsensäätiöiden säädekirjanmukaisten tarkoitusten ryhmittely ja pelkistäminen riittävän erotteleviin mutta kuitenkin ymmärrettäviin kokonaisuuksiin.
 - Asiantuntijatyönä tuotettiin ensimmäinen versio jaottelusta, ja sitä tarkennettiin säätiöiden kanssa työpajassa.
- Seuraavassa on kuvattu jaottelut sellaisina kuin niitä on tässä työssä lopulta sovellettu.
- Pohja-arviona säätiötuen kokonaisuudelle toimi jäsenten Säätiöt ja rahastot ry:lle toimittama tarkastettuihin tilinpäätöksiin perustuva data, jonka mukaan niiden käyttämä rahoitus säädekirjansa mukaiseen toimintaan 2018 oli yhteensä noin 500 M€
 - Luku on jossain määrin epätarkka, koska tiedoissa on vaihtelevasti mukana säätiöiden muita säätiön kuluja.

TIEDE

1. HUMANISTISET TIETEET
2. LUONNONTIETEET
3. LÄÄKE- JA TERVEYSTIETEET
4. TEKNISET TIETEET
5. MAATALOUS- JA METSÄTIETEET
6. YHTEISKUNTA- JA TALOUSTIETEET
7. MUUT TIETEET
8. TIETEEN MUU TUKEMINEN

TAIDE

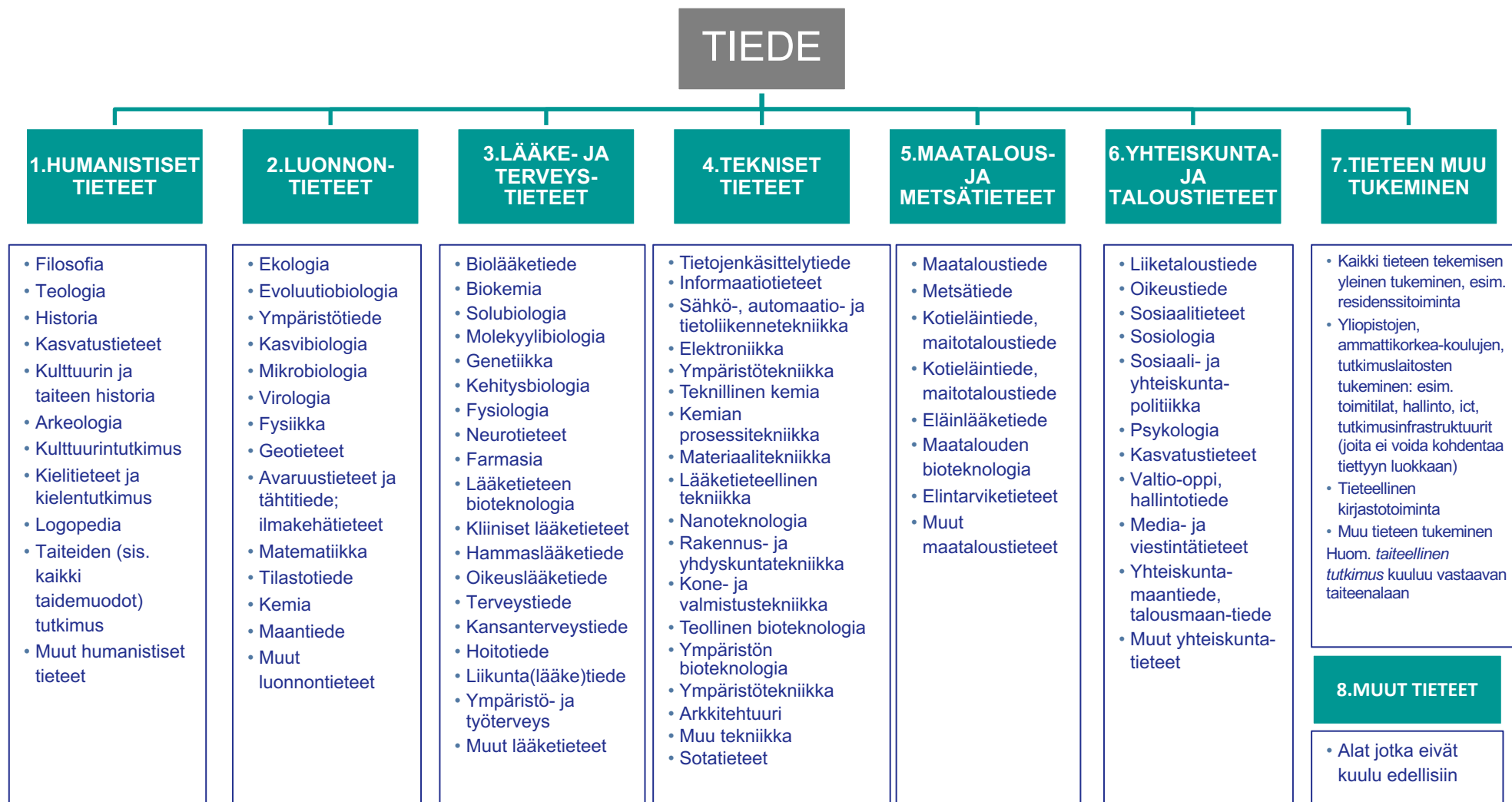
1. ARKKITEHTUURI JA RAKENNUSTAIDE
2. KIRJALLISUUS
3. VISUAALISET TAITEET
4. MUOTOILU JA TAIDEKÄSITYÖ
5. ESITTÄVÄT TAITEET
6. MUSIIKKI
7. ELOKUVA- JA MEDIATAITEET
8. TAITEEN MUU TUKEMINEN
9. MUUT TAITEET
10. TEOSHANKINNAT

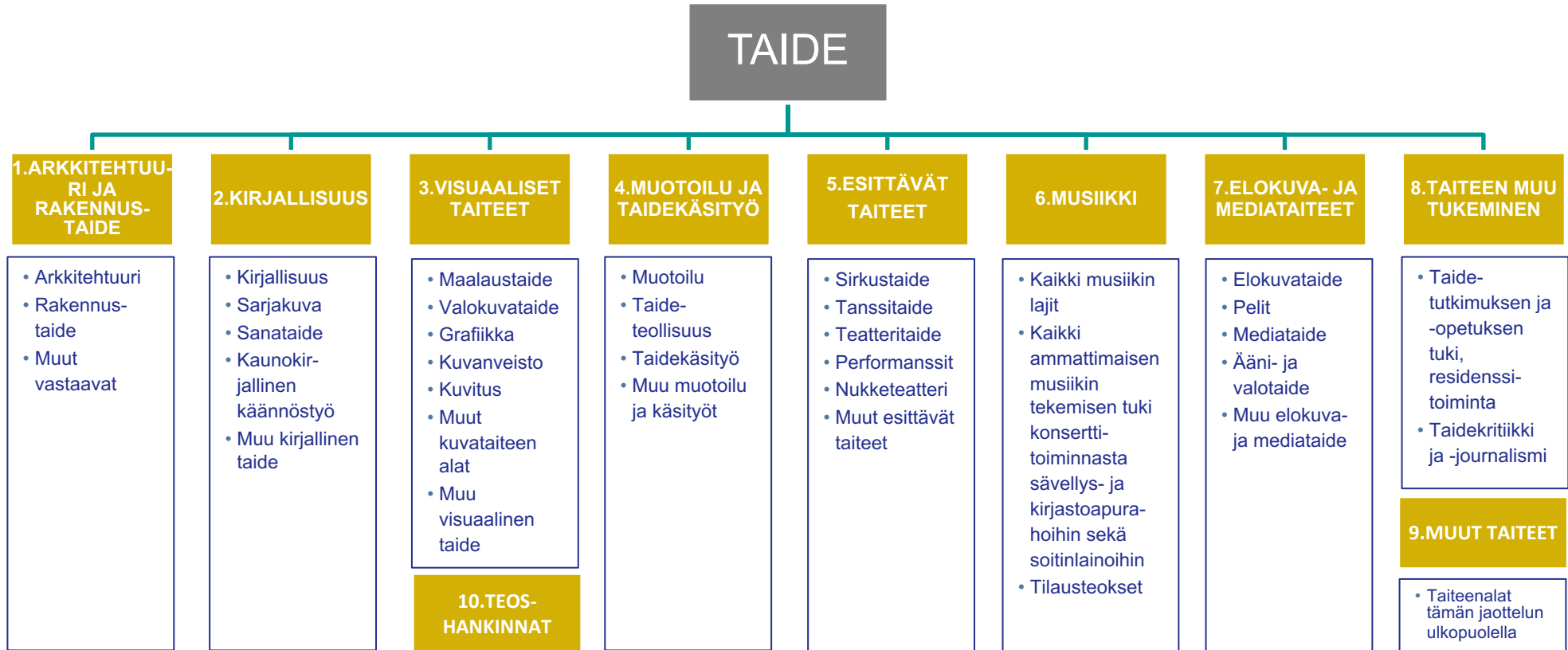
MUU YHTEISKUNNAN KEHITTÄMINEN

1. MUSEO- JA KULTTUURIPERINTÖTYÖ
2. KULTTUURITYÖ
3. TIEDEKASVATUS JA SIVISTYSTYÖ
4. OPINTOJEN JA OPPIMISEN TUKEMINEN
5. KESTÄVÄ KEHITYS
6. TOIMIALAN KEHITTÄMINEN, KOULUTUS JA VIESTINTÄ
7. YLEINEN TALOUDELLINEN TOIMINTA
8. YHDISTYSTOIMINTA
9. MAANPUOLUSTUS JA RAUHAN EDISTÄMINEN
10. KASVATUS
11. SOSIAALITYÖ SEKÄ TERVEYDEN- JA SAIRAANHOITO
12. LIIKUNTA JA URHEILU
13. MUU TOIMINTA

Tiede: Luokat ja sisältökuvaukset

Taide: Luokat ja sisältökuvaukset

Taiteenalat sisältävät alansa *taiteellisen tutkimuksen*

Muu yhteiskunnan kehittäminen: luokat ja sisältökuvaukset

MUU YHTEISKUNNAN KEHITTÄMINEN

Muu yhteiskunnan kehittäminen: luokat ja sisältökuvaukset

MUU YHTEISKUNNAN KEHITTÄMINEN

5. KESTÄVÄ KEHITYS

- Ilmastonmuutos
- Kiertotalous
- Biotalous
- Vesiensuojelu
- Ympäristönsuojeluun liittyvä työ ja toiminta

- HUOM! niiltä osin kuin kyse ei ole tieteellisestä tai taiteellisesta työstä tai toimialan kehittämisestä

6. TOIMIALAN KEHITTÄMINEN, KOULUTUS JA VIESTINTÄ

- Tietyn sektorin (esim. merenkulku, kunnallisala, maa- ja vesitekniikka, (kuva-)journalismi, meripelastus) tai työyhteisöjen selvitys-, kehitys-, koulutus ja viestintätoiminta niiltä osin kuin kyse ei ole tieteellisestä tai taiteellisesta työstä

7. YLEINEN TALOUDELLINEN TOIMINTA

- Säästäminen
- Sijoittaminen
- Yrittäjyys
- Yrittäjien toimintaedellytysten parantaminen

8. YHDISTYSTOIMINTA

- Yhdistystoiminnan ylläpito ja kehittäminen niiltä osin kuin kyse ei ole kulttuurityöstä, kulttuuriperintötyöstä tai tiedekasvatuksesta ja -sivistyksestä (esim. partiotoiminta, marttatoiminta, 4H-yhdistystoiminta)

9. MAANPUOLUSTUS JA RAUHAN EDISTÄMINEN

- Maanpuolustukseen ja rauhan edistämiseen liittyvä työ ja toiminta ml. isänmaallinen toiminta

Muu yhteiskunnan kehittäminen: luokat ja sisältökuvaukset

MUU YHTEISKUNNAN KEHITTÄMINEN

10.KASVATUS

- Päiväkotien ja peruskoulujen toiminnan ja henkilöstön toimintaedellytykset (esim. koulujen iltapäiväkerhotoiminta, yksityisten päiväkotien liiketoiminnan tukeminen, kesäleirit ja rahoitetut kesäomat henkilöstölle)
- Vakiintuneet kasvatuksen ei-viralliset yhteiskunnalliset instituutiot (esim. Yrityskylä)

HUOM! Niiltä osin kuin kyse ei ole kulttuuriryöstä tai tiedekasvatuksesta ja -sivistyksestä

11.SOSIAALITYÖ SEKÄ TERVEYDEN- JA SAIRAANHOITO

- Sosiaalinen kehittäminen
- Lapsi-, nuoriso- ja vanhustyö (esim. syrjäytymisen ehkäiseminen ja muut ennaltaehkäisevät ja osallistavat toimet lapsille ja nuorille)
- Turvakoti- ja palvelutalotoiminta
- Sairaalat, terveydenhoito ja sairaanhoito

12.LIIKUNTA JA URHEILU

- Liikuntaan ja urheiluun liittyvä toiminta, liikunnan ja urheilun opetus ja harrastustoiminta

13.MUU TOIMINTA

- Testamentti-määräysten tai muiden syiden takia vaikeasti edellisiin luokkiin lankeavat toiminnot
- Muu toiminta

Tiedonkeruu

Kysely

- Keskeisin tiedonkeruumenetelmä oli kysely.
- Kysely toteutettiin yhdistyksen jäsenkyselynä loka-marraskuussa 2019.
- Kyselyssä kysyttiin säätiön apurahojen jakautumista luokittain v. 2018.
- Lisäksi pyydettiin
 - Lyhyitä kirjallisia tarkennuksia keskeisiin myöntöalueisiin.
 - Arvio määrällisten vastausten luotettavuudesta.
 - Kokemuksia kyselyn täyttämisestä.
 - Vastauksia eräisiin muihin kysymyksiin.
- Yhdistyksen 197 jäsenestä 71 (37%) vastasi kyselyyn; näiden säätiöiden apurahojen ja muun tuen myöntömäärät olivat yli 50% koko arvioidusta säätiötuesta 2018.
 - Vastaajat arvioivat vastaustensa tarkkuuden yli 70% vastauksista erittäin tai hyvin tarkoiksi.

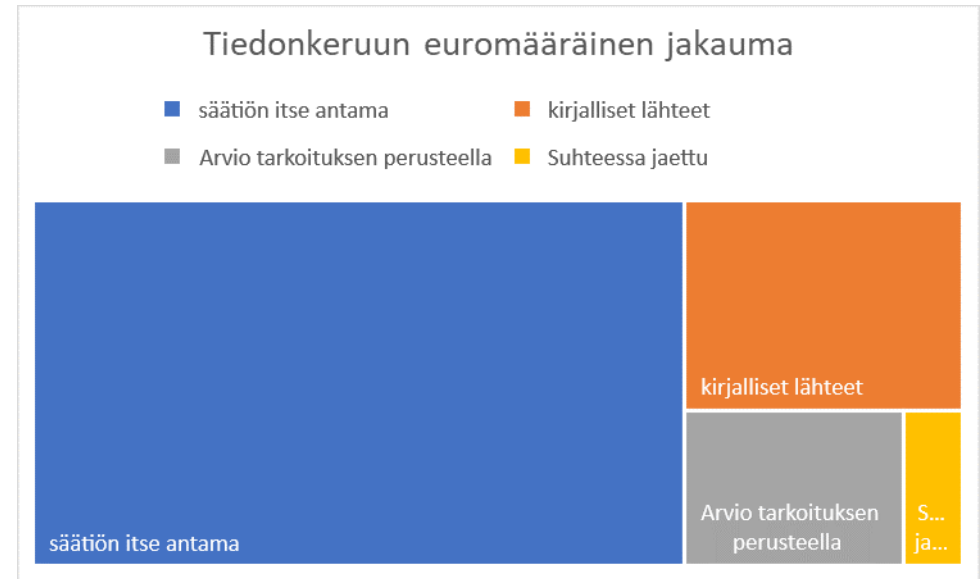
Kyselydatan täydentäminen

- Kyselyn vastaukset tarkistettiin systemaattisten virheiden poistamiseksi ja ilmeiset epäkohdat selvitettiin vastaajien kanssa.
- Kyselydatan täydentämiseksi tunnistettiin noin 20 säätiötä, jotka eivät olleet vastanneet kyselyyn mutta joiden jaottelutieto yhdistykselle toimitettujen summien/ PRH:lle toimitettujen tilinpäätöstietojen perusteella täydentäisi sekä tieteen, taiteen että muun yhteiskunnan tukemisen myönnöt noin 80%:iin kussakin
- Nämä säätiöt kontaktoitiin puhelimitse ja pyydettiin vastauksia kyselyyn jälkikäteen ja/tai pelkkiä rahoituksen jaottelutietoja.
 - Jaottelu saatiin noin puolelta näistä säätiöistä.
 - Niille säätiöille, joilta tietoja ei saatu, myöntömäärä ja jako perustettiin säätiön mahdollisesti julkaisemiin apurahamyöntöihin 2018, tilinpäätökseen 2018, toimintakertomukseen 2018 tai muutamassa tapauksessa apurahamyöntöihin vuosilta 2017 tai 2019.
 - Mikäli näitä tietoja ei ollut saatavilla, jako perustettiin säätiön tarkoitukseen ja jaettuna summana käytettiin säätiön toimistolle ilmoittamaa summaa.
 - Suurimmille säätiöille jako pystyttiin perustamaan kuitenkin PRH:sta haettuun säätiön tilinpäätökseen ja/tai toimintakertomukseen.
- Jäljelle jääneiden säätiöiden tuki luokiteltiin manuaalisesti:
 - Tuen määrä haettiin säätiön internet-sivulta tai yhdistyksen toimiston datasta.
 - Mikäli internet-sivuilla oli tietoja tuen jaosta 2018, tuki luokiteltiin tiedon perusteella.
 - Mikäli tietoa ei ollut tai myönnöt olivat hyvin monipolvisia, tuki luokiteltiin säätiön ilmoitetun tarkoituksen perusteella.
- Loput säätiöiden kokonaistuesta luokiteltiin muiden säätiöiden tukien suhteessa.

Yhteenveto tiedonhankinnasta

- Yhteensä edellä kuvatulla tavalla kartoitettu säätiöiden tuki oli v. 2018 noin 450 M€.
- Määrästä
 - 93% perustuu säätiöiden omaan ilmoitukseen tai kirjallisiin lähteisiin.
 - 7% perustuu toimistolle ilmoitettuun dataan.
- Jaottelusta
 - 70% perustuu säätiöiden omaan ilmoitukseen.
 - 17% perustuu säätiön julkaisemaan tietoon.
 - 10% perustuu Gaian arvioon säätiön tarkoituksen perusteella.
 - 3% on jaettu muiden säätiöiden jaon suhteessa.

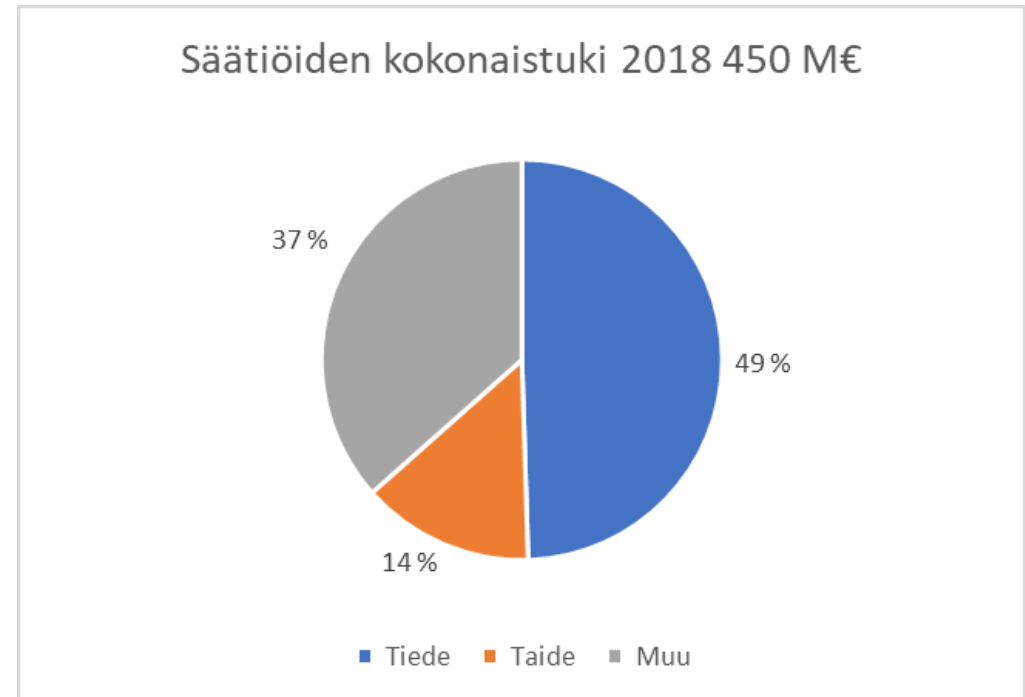

- **Voidaan arvioida, että työssä on päästy kustannustehokkaasti varsin tarkkaan jakoon:**
 - 87% jaottelusta perustuu säätiöiden omaan ilmoitukseen tai julkaisemaan tietoon
 - 10% jaottelusta perustuu asiantuntija-arvioon
 - 3% on jaettu muiden myöntöjen suhteessa
- Suuria euromääräisiä poikkeamia voisivat aiheuttaa
 - Puuttuvat suuret säätiöt tai suuri määrä pieniä puuttuvia säätiöitä (hyvin epätodennäköistä - yhdistyksen jäsensäätiöt tunnetaan ja suuret säätiöt on käsitelty tarkasti)
 - Merkittävät systemaattiset virheet erityisesti suurten säätiöiden tukien jaottelussa
 - Keskeisimmät virhelähteet datassa ovat todennäköisesti toimistolle ilmoitetun datan jaottelun (jota on osin jouduttu käyttämään) epätarkkuus sekä osin se, onko kaikki säätiöiden toiminta- ja tukimuodot huomioitu
- Yli 400 M€ kokonaismäärän takia suurtenkin euromääräisten poikkeamien prosentuaalinen vaikutus on kuitenkin pieni.
- Noin 50 M€ poikkeama jäsensäätiöiden 500 M€ kokonaistukeen nähden sisältää mm. kertaluonteisia investointeja (mm. kyseiselle vuodelle kirjattu Amos Rex -museon rakentamiskulu 14 M€) sekä työntekijöiden palkkoja.
- Datassa voi luonnollisesti olla pieniä poikkeamia
 - On esim. täysin mahdollista, että säätiö on ymmärtänyt jaottelun toisin kuin on tarkoitettu.
- Kun systemaattisista virheistä on huolehdittu, pienet poikkeamat kuitenkin todennäköisemmin kumoavat toisiaan kuin kertautuvat.

Tulokset

Kokonaiskuva

- Hankkeessa kartoitettu kokonaistuki tieteelle, taiteelle ja yhteiskunnan muulle kehittämiselle oli 450 002 162 €
- Tieteiden osuus oli 223 M€ eli 49%
- Taiteiden osuus oli 63 M€ eli 14%
- Muun yhteiskunnan kehittämisen osuus oli 164 M€ eli 37%

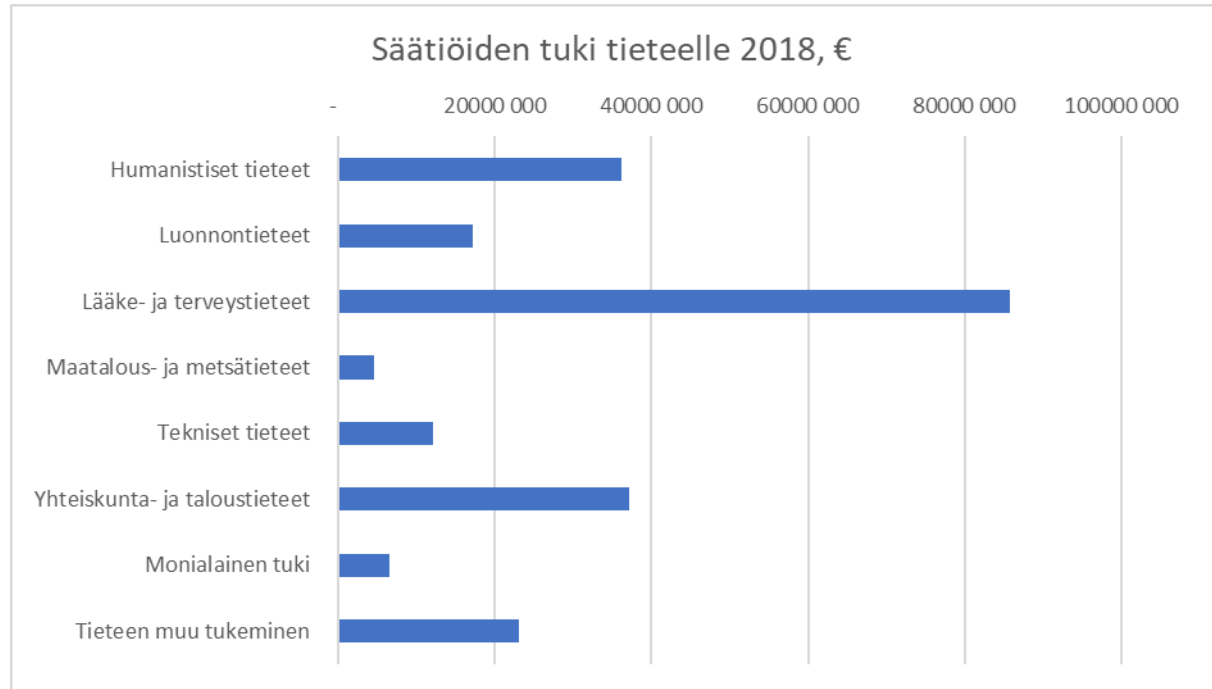

Säätiöiden tuki tieteelle 2018

Tuki yhteensä 222 760 000 €

Tieteenala	Euroa 2018
Humanistiset tieteet	36 219 065
Luonnontieteet	17 220 316
Lääke- ja terveystieteet	85 845 758
Maatalous- ja metsätieteet	4 598 163
Tekniset tieteet	12 152 373
Yhteiskunta- ja taloustieteet	37 097 767
Monialainen tuki	6 513 931
Tieteen muu tukeminen	23 112 962

Huomioita

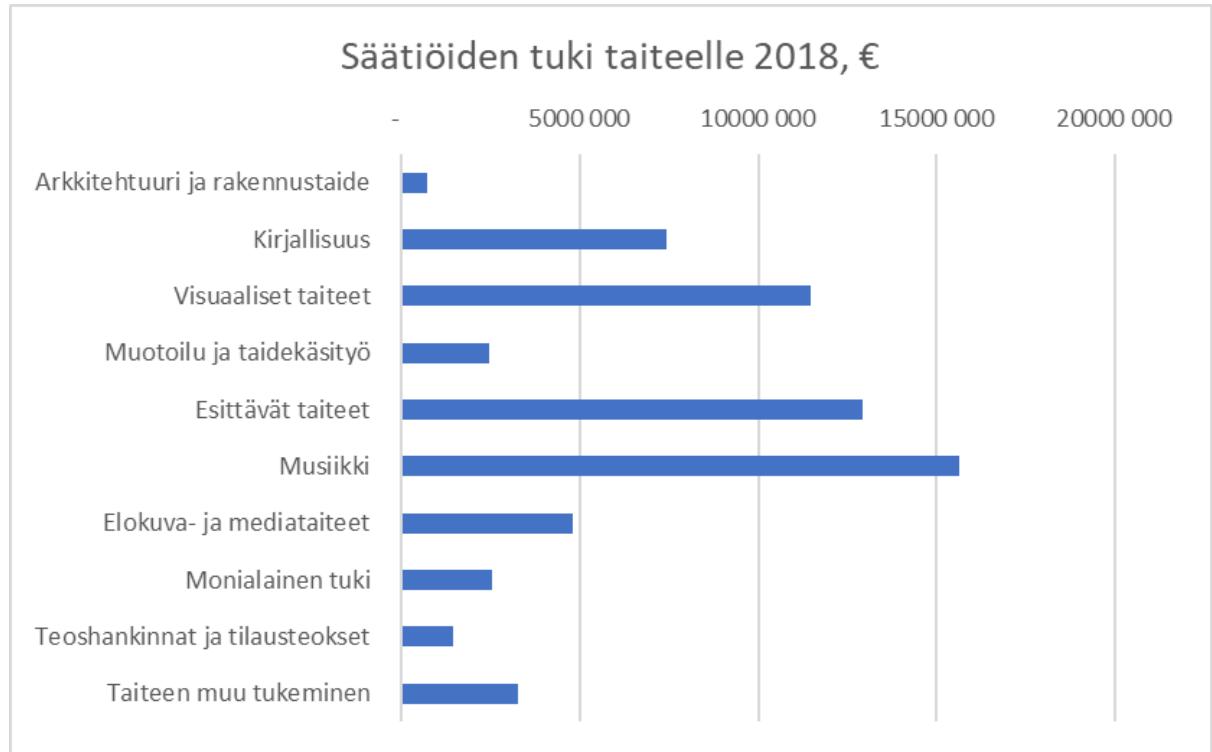
- "Monialainen tuki" oli kyselyllä alun perin nimellä "Muut tieteet", mutta vastauksista kävi ilmi, että kyse on pääasiassa henkilöihin kohdentuvasta tuesta joka joko ei kohdennu tieteenaloihin tai on hyvin monitieteellistä; muita tieteenaloja ei juuri tunnistettu.
- Erotuksena edelliseen "Tieteen muu tukeminen" on pääasiassa yliopistoille osoitettua tukea esimerkiksi nimikkosäätiöiltä.

Säätiöiden tuki taiteelle 2018

Tuki yhteensä 62 759 000 €

Taiteenala	Euroa 2018
Arkkitehtuuri ja rakennustaide	704 246
Kirjallisuus	7 422 097
Visuaaliset taiteet	11 459 040
Muotoilu ja taidekäsityö	2 465 173
Esittävät taiteet	12 949 237
Musiikki	15 652 752
Elokuva- ja mediataiteet	4 820 821
Monialainen tuki	2 551 689
Teoshankinnat ja tilausteokset	1 449 722
Taiteen muu tukeminen	3 284 098

Huomioita

- Luokka "Monialainen tuki" oli alun perin "Muut taiteet" mutta todellisuudessa luokan myönnöt olivat erilaisia monitaiteisia myöntöjä, joita on vaikea kategorisoida ym. luokkiin; muita taiteenaloja ei juuri tunnistettu.
- Taiteen muu tukeminen sisältää pääasiassa residenssitoimintaa ja vastaavien infrastruktuurien ylläpitoa sekä muiden säätiöiden tukemista erotuksena muihin luokkiin, joissa tuetaan pääasiassa henkilöitä.

Säätiöiden tuki muulle yhteiskunnan kehittämiseksi

Tuki yhteensä 164 483 000 €

Rahoituskohde	Euroa, 2018
Museo- ja kulttuuriperintötyö	21 065 874
Kulttuurityö	13 832 615
Tiedekasvatus ja sivistystyö	3 541 545
Opintojen ja oppimisen tukeminen	38 679 322
Toimialan kehittäminen, koulutus ja viestintä	7 191 524
Yleinen taloudellinen toiminta	5 600 814
Yhdistystoiminta	13 257 359
Maanpuolustus ja rauhan edistäminen	3 596 490
Kasvatus	23 791 278
Sosiaalityö sekä terveyden- ja sairaanhoito	16 091 797
Liikunta ja urheilu	3 369 936
Muu toiminta	14 464 396

Huomioita

- Museo- ja kulttuuriperintötyö -kohdasta puuttuvat vuodelle sattuneet museoiden rakentamiskustannukset (esim. Amos Rex 2018 osuus), jotka tulevat vielä muun tukisumman päälle.
- Ammattikorkeakouluille annettu tuki on luokiteltu opintojen tukemiseen.
- ”Kestävä kehitys” -luokkaan kuuluvaa rahoitusta ei kyselyssä juurikaan kertynyt. Luokkaa pyrittiin tunnistamaan säätiöiden tukipäätöksistä, mutta tämä osoittautui mahdottomaksi säätiöiden voimakkaasti toisistaan poikkeavien luokittelukäytäntöjen vuoksi. Luokan käyttämisestä omana kategorianaan luovuttiin ja kertyneet myönnöt (n. 0.5 M€) liitettiin luokkaan ”Muu toiminta”

Muu yhteiskunnan kehittäminen – nostoja vastauksista, mihin tuki on kohdentunut

Tieteenala	Kyselyllä mainittuja täydennyksiä
Museo- ja kulttuuriperintötyö	Museon ylläpitäminen, aineellisen ja aineettoman metsäkulttuurin ylläpito, kotimuseon toiminta, kulttuuri- ja perinnerakennukset, alan perinnetiedon keräämistä ja maatalousmuseolle aineiston hankintaa/lainausta, tuki digitaaliselle historiaprojektille, Kotkan merimuseo, SKS Kalevalan kriittinen editio, egen arkivverksamhet, varoja pienemmille museo- ja kulttuuriperinnetoimijoille kotiseututyö-kategoriaan. Lisäksi omia sääntöjen mukaisia kohteita, Panimomuseon ylläpito.
Kulttuurityö	Varoja karjalaiseen kulttuuriharrastustoimintaan, stöd för finlandssvensk kultur, kulttuuritekoja ja -tekemistä (pieniä toimijoita: teatteri-, musiikki-, orkesteri-, kuoro- yms. toimintaa)
Tiedekasvatus ja sivistystyö	Joukkoviestintä, tietokirjat, elinikäinen oppiminen, grundläggande konstundervisning, Lasten kesäyliopistotoiminnan tukeminen. Nuorten 4h, partio- ja metsästys- ja kalastusseuratoiminnan tukeminen - luonnon, metsän ja eläinkunnan tuntemus, kalastus- ja metsästystaidot ja perinnetaidot
Opintojen ja oppimisen tukeminen	Opiskelijoiden ulkomaan opiskelujaksot, AMK stipendejä, ammatillisten opintojen ja oppilaitosten tukemiseen, Suotieteen oppi- ja käsikirja opetusta yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa, opintoihin liittyvän harjoittelun tukemiseen, vaihtoapurahoja, stipendejä ja tunnustuspalkintoja, opintorahasto, korkeakouluopintojen tukeminen, ammattikorkeakoulujen pääomittamista, matematiikan opettajien palkitsemista ja ylioppilaiden stipendejä, lasten oppimisympäristö Yrityskylän kyläkaveruus, ammattitaito-kisat, Nuori yrittäjyys, Maaseutuammattiin -hanke, Biotalous tulevaisuuden ammatti -opetushanke, AMK –vastinrahoitus, stipenditoiminta koulujen kautta
Toimialan kehittäminen, koulutus ja viestintä	Stipendit toimittajille jatkokouluttautumiseen, avustetaan yhteisöjä, jotka kehittävät ja edistävät laadukasta ja kestävästä maankuivatustoimintaa sekä järjestävät koulutusta, neuvontaa ja tiedotusta alalla, kierrätyskeskuksen henkilöstökoulutus, media-alan liiketoiminnan ja teknologioiden tutkimus-, kehitys ja innovaatiotyötä, koulutusta ja osaamisen kehittämistä sekä mediaan liittyvien tarpeiden ymmärtämistä tukevia hankkeita, väitöskirjoja, opinto- ja matka-apurahoja, stipendejä sekä innovaatiokilpailu, syöpäalan symposiumit ja koulutustilaisuudet, elintarviketalouden kehittäminen, panimomestarikoulutus koko Suomen alueella yhdessä Panimolaboratorion kanssa
Yleinen taloudellinen toiminta	Nuorten yrittäjien ja maaseutuyrittäjien palkintoja, apurahat yrittäjyyskasvatusta ja yrittäjyyttä edistäviin hankkeisiin yhdistyksille, esim. Aaltoes, Kehittämiskeskus Opinkirjo, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, Nuori Yrittäjyys, Skills Finland, Talous ja Nuoret TAT, Suomen Yrittäjät, Shortcut, Uusyrittäjäkeskukset, Phoenix, Valtakunnallinen YES, Suomen 4H liitto

Muu yhteiskunnan kehittäminen – nostoja kyselystä

Tieteenala	Kyselyssä mainittuja täydennyksiä
Yhdistystoiminta	Myönnetty yhdistyksen perustamiseen, yhdistystukia, veloitusetta yhdistyksille tarjottavien tapahtumatilojen kuluja, kierrätisyhdistyksen 20v. juhlat, luontomatkan tukeminen, toiminta-avustukset opiskelijajärjestöille, lasten ja vanhusten hyväksi tehtävä yhdistystyö, kärkeä yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisy mm. käsitöiden, musiikin, taiteen ja monenlaisen yhdistys- ja seuratoiminnan kautta. Yhdistystalon toiminnan tukeminen (saman katon alla useita seuroja), partiolaiset, 4H, Nuorisopurjehtijat
Maanpuolustus ja rauhan edistäminen	Yleinen Maanpuolustuskorkeakoulun ja sen toimintojen tukeminen
Kasvatus	Voimaa vanhemmuuteen –hanke, kasvun kipinöitä, voimaannuttavan perhetyön tukeminen (usean vuoden hanke perheille, joiden arki ei ole tasapainoista)
Sosiaalityö sekä terveyden- ja sairaanhoito	Veteraanityö, HelsinkiMissio, Ensikoti, Opaskoirat, Avustajakoirat, Terhokoti ym. sosiaaliset hankkeet, kirkon diakoniatyö, yksityiset vanhainkodit, HelsinkiMissio, Äldreomsorg och barnskydd, syöpätyön tukeminen valtakunnallisesti
Liikunta ja urheilu	Leiritystuki, Lasten liikuntakasvatus lukuisten urheiluseurojen kautta ,vanhusten liikuntatavoitteet
Muu toiminta	Koulutus, opiskelijoiden stipendit, viestintä ja hyvinvointi, muut kulttuurihankkeet, pelastustoiminta vapaaehtoinen, talous, meriturvallisuus, yhteiskunnallinen hyvinvointi, tietty testamenttimääräyksiin toteutettu toiminta, Samhälle och demokrati, Allmänna kulturella strävanden; föreningar, kulturhus, Finlands Svenska Idrott, vanhustyö sotaveteraaniliittojen toimijoiden tekemän kotiaputyön kautta kotona pärjääminen, palkinnot; Kestävä kehitys -luokasta siirrettyjä: Itämeren tilan parantamiseen tähtäävien käytännön toimien tukemiseen ja yhteistyöhön rantavaltioiden kanssa, tutkimustiedon maksuton hakupalvelu, vesiensuojelu ja öljyntorjuntatyö, ilmastokasvatus, maatalouden kehittämishankkeita (maitotalous, luontomatkailu)

- Eräillä aloilla jako horjuu hieman: tiedekasvatus ja sivistystyö sisältää yhdistystoimintaa, kasvatus sisältää sosiaalityötä.
- Syynä on usein monipolvinen hankalasti purettavissa oleva jaottelu, mutta poikkeamat eivät ole euromääräisesti järin merkittäviä.
- Toimialan kehittämisessä keskeisiä aloja ovat mm. kunnallisala, metsäala ja journalismi.
- Muut toiminnat ovat mm. muu kulttuuritoiminta, vapaaehtoinen pelastustoiminta, meriturvallisuus, talous, yhteiskunnallinen hyvinvointi; osa summasta olisi todennäköisesti kohdennettavissa tarkemmin mm. kulttuurityöhön sekä sosiaalityöhön.

Poikkitieteellisyys ja poikkitaiteellisuus

- Tässä työssä on haluttu saada systemaattinen kuva säätiökentän rahoituksesta, joten myönnöt on pakotettu annettuihin kategorioihin.
- Todellisuudessa säätiöt myöntävät rahaa myös erilaisiin yhteisponnistuksiin, joissa yhdistetään eri tavoin tiedettä, taidetta ja yhteiskunnan kehittämistä.
 - Tämä näkyy osittain tieteen ja taiteen kohdissa ”Monialainen tuki” (mutta ei täysin).
- Kyselyn perusteella säätiöiden myönnoistä lukumääräisesti
 - Kolmannes suuntautuu tieteidenväliseen tai poikkitieteelliseen työhön
 - Moni- tai poikkitaiteellista on 5%
 - Tiedettä ja taidetta yhdistävää on 5%
 - Tiedettä, taidetta ja yhteiskunnan muuta kehitystä yhdistävää on noin 10%.
- Euromääräisesti osuudet saattavat olla suurempia, sillä mukana on paljon suuria säätiöitä, mutta poikkialainen rahoittaminen erityisesti muussa kuin tieteissä ei näytä olevan niin yleistä kuin luullaan tai sitä ei tilastoida.
- Kyselyssä pyrittiin myös selvittämään, miten suuri osa rahoituksesta kohdentuu kulttuurisesti tai tietyille kohderyhmälle (esim. suomenruotsalaisuus, tietyn alan opiskelijat jne.) mutta tuloksia ei voida pitää luotettavina.

Rahoituksen suhde muuhun rahoitukseen

- Säätiörahoituksen merkittävyyden arvioimiseksi on kerätty tietoa toiminta-alojen muusta merkittävästä rahoituksesta.
- Katsaus on tehty hyödyntäen julkisesti saatavilla olevaa tietoa toiminta-alojen suurimmista julkisista rahoituskanavista ja se on suuntaa-antava.

Tiede: Korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten julkista tutkimusta rahoittavat OKM (perusrahoitus), Suomen Akatemia, Business Finland, ministeriöt, kotimaiset ja ulkomaiset säätiöt ja rahastot sekä EU. Katsaus perustuu tilastokeskuksen julkaisemiin tietoihin sekä tietopankkiin Vipunen.fi. Tieteenalojen arvioitu rahoitus perustuu tietoon korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten (ml. yliopistosairaalat) tutkimusmenoista v. 2017. Tilastot sisältävät myös tutkimusorganisaatioiden kirjaaman säätiörahoituksen, joka ei kuitenkaan vastaa välttämättä säätiöiden myöntämää rahoitusta, koska kaikki säätiörahoitus ei kierrä yliopistojen kautta.

Taide: Katsaus perustuu julkaisuun ”Suomen taide- ja taiteilijapolitiikka” (Hirvi-Ijäs & Sokka, 2019) , joka sisältää eri lähteistä kerättyä tietoa vuosille 2017-19. Katsaus sisältää suurimmat julkiset taiteen rahoittajat Suomessa (ei kaikkien erillisorganisaatioiden ja tukirakenteiden rahoitus). Tilastoista on rajattu pois taiteen perusopetuksen rahoitus (84 M€ vuosittain, pääosin musiikin opetukselle). Tilastoihin ei sisälly kaupallinen toiminta (tekijänoikeuskorvauksia lukuun ottamatta), mutta vaikuttavuuden arvioinnissa on huomioitu, että kaupallinen toiminta on erällä taiteen alueille erittäin merkittävä rahoituksen lähde.

Muu yhteiskunnan kehittämisen rahoitus: Katsaus perustuu tilastokeskuksen tietoihin sekä opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisemiin tietoihin eri alojen rahoituksesta. Katsaus sisältää suurimmat julkiset rahoittajat niille toiminnan aloille, joille on ollut mahdollista tätä kerätä suoraan julkisista lähteistä.

Katsauksessa käytetyt tietolähteet on lueteltu **Liitteessä**.

Säätiörahoituksen suhde muuhun rahoitukseen

Tiede

Tieteenala	Säätiö- rahoitus	Alan tutkimusmenot Suomessa 2018 (yliopistot, AMK:t, tutkimuslaitokset, sisältää säätiörahoituksen niiltä osin kuin se on yliopistojen tiedossa)	Arvio säätiörahoituksen merkityksestä tieteenalalla
Humanistiset tieteet	36 M€	139 M€	<i>Yli 27% alan tutkimusmenoista, hyvin merkittävä</i>
Luonnontieteet	17 M€	513 M€	<i>3% alan tutkimusmenoista, merkittävä lähinnä tuen saajalle</i>
Lääke- ja terveystieteet	86 M€	277 M€	<i>n. 30% alan tutkimusmenoista, hyvin merkittävä</i>

Säätiörahoituksen suhde muuhun rahoitukseen

Tiede

Tieteenala	Säätiö- rahoitus	Alan tutkimusmenot Suomessa 2018 (yliopistot, AMK:t, tutkimuslaitokset, sisältää säätiörahoituksen niiltä osin kuin se on yliopistojen tiedossa)	Arvio säätiörahoituksen merkityksestä
Maatalous- ja metsätieteet	5 M€	138 M€	4% alan tutkimusmenoista, merkittävä lähinnä tuen saajille
Tekniset tieteet	12 M€	502 M€	2% alan tutkimusmenoista, merkittävä lähinnä tuen saajalle
Yhteiskunta- ja taloustieteet	37 M€	398 M€	10% alan tutkimusmenoista, merkittävä

Lisäksi selvitettiin, että 2018

- Yliopistojen tiedossa olleen säätiörahoituksen osuus niiden tutkimusrahoituksesta vaihteli aloittain 2-4% välillä.
- Yliopistojen tiedossa olleen säätiörahoituksen osuus niiden kotimaisesta ulkopuolisesta rahoituksesta vaihteli aloittain 7-16% välillä.

Säätiörahoituksen suhde muuhun rahoitukseen

Taide

Taiteenala	Säätiö- rahoitus	Esimerkkejä muusta rahoituksesta	Arvio säätiörahoituksen merkityksestä
Arkkitehtuuri ja rakennustaide	0,7 M€	Arkkitehtuurin ja muotoilun julkinen rahoitus yhteensä 3,5 M€ sis. Taiken ja OKM:n avustuksia (50/50)	<i>Yhtä suuri kuin julkinen rahoitus; erittäin merkittävä</i>
Muotoilu ja taidekäsityö	2,5 M€		
Kirjallisuus	7 M€	Julkinen rahoitus 18 M€ sis. Sanaston lainaus- ja käyttökorvaukset (>50%), Taiken avustukset 30%, OKM avustukset ja kirjastojen ostotuet (16%).	<i>Kolmannes julkisesta rahoituksesta; hyvin merkittävä</i>
Visuaaliset taiteet	11 M€	Julkinen rahoitus n.12 M€ sis. Taiken apurahat, palkinnot ja avustukset (yht. 70% muusta rahoituksesta), OKM harkinnanvaraiset tuet, kulttuurivienti- ja festivaalituki (yht. <20%), Kuvaston käyttökorvaukset (n. 10%), loput mm. Frame Finland apurahoja	<i>Yhtä suuri kuin julkinen rahoitus; erittäin merkittävä</i>

Säätiörahoituksen suhde muuhun rahoitukseen

Taide

Taiteenala	Säätiö-rahoitus	Esimerkkejä muusta rahoituksesta	Arvio säätiörahoituksen merkityksestä
Esittävät taiteet	13 M€	Julkinen rahoitus n. 64 M€ sis. valtionosuudet (n. 80 % rahoituksesta), Taiken apurahat ja avustukset (15%), OKM avustukset, kulttuurivienti ja festivaalituki (5%)	20% julkisesta rahoituksesta; merkittävä
Musiikki	16 M€	Julkinen rahoitus n. 80 M€ sis. Teoston ja Gramexin korvaukset (>60%), valtionosuudet (>20%), OKM (7%), Taike (5%)	20% julkisesta rahoituksesta; merkittävä
Elokuva- ja mediataiteet	5 M€	Julkinen rahoitus n. 29 M€ sis. Suomen elokuvasäätiön käsikirjoittamis-, tuotanto- ja jakelutuet sekä tuet elokuvakulttuurin edistämiseen (85% kokonaisrahoituksesta), Taiken apurahat, palkinnot ja avustukset (10%), OKM harkinnanvaraiset tuet ja kulttuurivienti (5%)	17% julkisesta rahoituksesta; merkittävä

Säätiörahoituksen suhde muuhun rahoitukseen

Muu yhteiskunnallinen toiminta

Luokka	Säätiö- rahoitus	Esimerkkejä muusta rahoituksesta	Arvio säätiörahoituksen merkityksestä
Museo- ja kulttuuriperintötyö	21 M€	Valtio ja kunnat rahoittavat museotyöstä 80%. Loppu 20% sisältää säätiörahoituksen. Kulttuuriperintötyön rahoittamisesta on vain hajanaista tietoa	<i>Merkittävä (0-20% museorahoituksesta, kulttuuriperintötyössä todennäköisesti vielä merkittävämpi)</i>
Kulttuurityö	14 M€	Kulttuurityö: Kuntien vastuulla olevaa kulttuuritoiminnan vuosivolyymi on 100M€ luokkaa pl. museot, teatterit ja orkesterit (jotka tässä luetaan taiteisiin)	<i>Merkittävä (yli 10% julkisesta rahoituksesta)</i>
Tiedekasvatus ja sivistystyö	4 M€	OKM jakaa tieteen veikkausvoittovaroista momentilla ”29.40.53.7. Tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistämiseen ja muihin tieteen tukemisesta aiheutuviin menoihin” n. 9M€. Lisäksi teema on esillä yliopistojen ja korkeakoulujen toiminnassa.	<i>Hyvin merkittävä (yli 40% julkisesta rahoituksesta)</i>
Opintojen ja oppimisen tukeminen	39 M€	Opintotukea maksettiin Suomessa 2018 473 M€	<i>Suhteellisen merkittävä (<10% julkisesta rahoituksesta)</i>

Säätiörahoituksen suhde muuhun rahoitukseen

Muu yhteiskunnallinen toiminta

Luokka	Säätiö-rahoitus	Esimerkkejä muusta rahoituksesta	Arvio säätiörahoituksen merkityksestä
Toimialan kehittäminen, koulutus ja viestintä	7 M€	Rahoitus riippuu toimialasta	<i>Mahdollisesti merkittävä kehitettävälle toimialalle</i>
Yleinen taloudellinen toiminta	6 M€	Vastaavaa rahoitusta ei ole tunnistettu	<i>Todennäköisesti merkittävä vähintään tuen saajille</i>
Yhdistystoiminta	13 M€	OM:n kyselytutkimuksen mukaan säätiörahoitus on jäsenmaksujen ja sponsoroinnin sekä kuntien tuen ohella yksi merkittävimpiä yhdistysten toiminnan tukijoita	<i>Todennäköisesti merkittävä</i>
Maanpuolustus ja rauhan edistäminen	4 M€	Suomen puolustusbudjetti 2018 oli 2 872 M€; toisaalta Maanpuolustuskoulutus ry:n budjetti oli 3.3 M€	<i>Todennäköisesti erittäin merkittävä*</i>
Kasvatus	24 M€	Suomen perusopetuksen nettokustannus 2018 oli 5037 M€	<i>Merkityksellinen lähinnä tuen saajille</i>

* Huomattava kuitenkin että noin puolet summasta on myönnetty MPKK:n toiminnan tukemiseen

Säätiörahoituksen suhde muuhun rahoitukseen

Muu yhteiskunnallinen toiminta

Luokka	Säätiö- rahoitus	Esimerkkejä muusta rahoituksesta	Arvio säätiörahoituksen merkityksestä
Sosiaalityö sekä terveyden- ja sairaanhoito	16 M€	Sosiaali- ja terveystoimen nettokustannus oli Suomessa 2018 keskimäärin 3300 eur/asukas so. yhteensä noin 18 000 M€	<i>Merkityksellinen lähinnä tuen saajille</i>
Liikunta ja urheilu	3 M€	OKM rahoitti liikuntaa ja huippu-urheilua veikkausvoittovaroista 152.1 M€:lla v. 2018. Lisäksi rahoitettiin liikkuva koulu – toimintaa n. 7 M€:lla. Eräisiin huippu-urheilun muotoihin liittyy myös merkittävää taloudellista toimintaa, jonka luvut eivät ole tässä mukana	<i>Merkityksellinen lähinnä tuen saajille</i>

Yhteenveto säätiörahoituksen merkittävydestä muun rahoituksen valossa

- **Tieteessä** säätiörahoitus on varsin merkittävää lukuun ottamatta luonnontieteitä ja teknisiä tieteitä.
 - Teknisiä tieteitä rahoittavat todennäköisesti erilaiset innovaatio-organisaatiot sekä yritykset.
 - Luonnontieteet kuuluvat paljolti korkeakoulujen perustoimintaan.
- Erityisen merkittävää rahoitus on **humanistisissa tieteissä** ja äärimmäisen merkittävää **lääke- ja terveystieteissä**.
- **Taiteessa** säätiörahoitus on pienehköstä kokonaisvolyymistä huolimatta **hyvin merkittävää** kaikilla taiteenaloilla.
- **Muussa yhteiskunnan kehittämisessä** säätiörahoituksen merkitys **vaihtelee**.
 - **Museo- ja kulttuuriperintötyössä, kulttuurityössä, opintojen ja oppimisen tukemisessa** tuen merkitys on varsin suuri.
 - **Tiedekasvatuksessa ja sivistystyössä, toimialojen kehittämisessä ja yhdistystoiminnassa** tuen merkitys on todennäköisesti erittäin huomattava.
 - **Kasvatuksessa ja sosiaali- ja terveystyössä sekä liikunnassa ja urheilussa** tuki on merkityksellistä lähinnä sen saajille, koska yhteiskunnan perusrahoitus on voimakasta.

Yhteenveto työstä

- Tässä työssä on selvitetty Säätiöt ja rahastot ry:n jäsenten tukea tieteelle, taiteelle ja muulle yhteiskunnan kehittämiseksi vuonna 2018.
- Tuki kategorisoitiin yhteensä 30 luokkaan (tiede 8, taide 10 ja muu yhteiskunnan tukeminen 12).
 - Tukien jakautuminen selvitettiin kyselyllä ja asiantuntijatyönä.
 - Lopputulosta voidaan pitää suhteellisen tarkkana.
- V. 2018 säätiöt tukivat tiedettä yhteensä 223 M€:lla, taidetta 63 M€:lla ja muuta yhteiskunnan kehittämistä 162 M€:lla, tämän lisäksi säätiöillä oli kertaluonteisia investointeja ja hallintokuluja, joita kuitenkin ei tarkemmin selvitetty tässä
 - Osa tuesta on tieteidenvälistä tai poikkitieteellistä tai yhdistelee taiteita, tiedettä ja taidetta sekä tiedettä, taidetta ja muuta yhteiskunnan kehittämistä.
- Tuen merkitys on suuri useilla tieteenaloilla, lähes kaikilla taiteenaloilla ja lähes kriittinen useilla muun yhteiskunnan tukemisen aloilla.
- **Käsillä oleva työ on ensimmäinen kerta, kun suomalaisten säätiöiden tukea on onnistuttu luonnehtimaan tällä yksityiskohtien tasolla.**
 - **Eryteisesti kansalaisyhteiskunnan tukemista ei ole tyypitelty aiemmin.**
- Tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi säätiöiden ja säätiökentän strategisen suunnittelun yhteydessä.
 - Jatkossa jaottelua voidaan kehittää saatujen kommenttien perusteella.

Liitteet

Muun rahoituksen katsauksessa käytetyt lähteet

- **Tiede:** http://www.tilastokeskus.fi/til/tkke/2018/tkke_2018_2019-10-24_tie_001_fi.html, <https://vipunen.fi/fi-fi/kkyhteiset/Sivut/Tutkimus--ja-kehitysty%C3%B6.aspx>
- **Taide:** Suomen taide- ja taiteilijapolitiikka (Maria Hirvi-Ijäs ja Sakarias Sokka, 2019) <https://www.cupore.fi/fi/julkaisut/cuporen-julkaisut/suomen-taide-ja-taiteilijapolitiikka-2019>
- **Muu yhteiskunnallinen toiminta:**
 - **Museo- ja kulttuuriperintötyö:** <https://minedu.fi/kulttuuri>, <https://minedu.fi/documents/1410845/6583087/Kaunisharju+Kirsi.pdf/3da32ec1-2dc3-4599-aad4-c85ed924630a/Kaunisharju+Kirsi.pdf.pdf>
 - **Kulttuurityö:** <https://minedu.fi/kulttuuri>, <https://minedu.fi/documents/1410845/6583087/Kaunisharju+Kirsi.pdf/3da32ec1-2dc3-4599-aad4-c85ed924630a/Kaunisharju+Kirsi.pdf.pdf>
 - **Tiedekasvatus- ja sivistystyö:** http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160537/OKM_9_2018.pdf, <https://minedu.fi/yleissivistava-koulutus>
 - **Opintojen ja oppimisen tukeminen:** <https://minedu.fi/opintotuki>, https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/306955/Kelan_opintoetuustilasto_2018_2019.pdf?sequence=3&isAllowed=y
 - **Maanpuolustus ja rauhan edistäminen:** https://www.defmin.fi/tehtavat_ja_toiminta/puolustushallinnon_voimavarat/talous
 - **Kasvatus:** <https://minedu.fi/varhaiskasvatus>, <https://minedu.fi/yleissivistava-koulutus>
 - **Sosiaalityö sekä terveyden- ja sairaanhoito:** http://www.stat.fi/til/kta/2018/kta_2018_2019-09-20_tie_001_fi.html, <https://www.kuntaliitto.fi/tilastot-ja-julkaisut/kuntanavigaattori>
 - **Liikunta ja urheilu:** https://minedu.fi/avustukset/avustus/-/asset_publisher/liikkuva-koulu-ohjelman-kehittamisavustukset-peruskouluille-lukuvuodelle-2017-2018, <https://minedu.fi/liikunta/rahoitus>

Our Clients Make
the World Cleaner
and Safer.

gaia

www.gaia.fi

